

Ξένο, φλύαρο και αδιάφορο

Ευφυής σκηνοθεσία και καλές ερμηνείες σε ένα πολύ αμερικανικό έργο – Κριτική Σπύρος Παγιατάκης

Μάρσα Νόρμαν
Καλνύχτα μητέρα
 Σκηνοθ.: Χρήστος Δήμας
 Θέατρο Αργώ

Εντάξει. Είπαμε παγκοσμιοποίηση-παγκοσμιοποίηση, αλλά πώς να το κάνουμε; Μπορεί μέσω των χολιγουντιανών ταινιών να έχουμε υποχρεωτικά εντρυφήσει πάνω στο American way of life, μπορεί να έχουμε αποκτήσει όλη τη γνώση για να καταλάβουμε τον τρόπο σκέψης των ηρωίδων του Τένεσι Ουίλιαμς και των αντιδράσεων των χαρακτήρων στον Εντουαρντ Άλμπι και στον Μάμετ, όμως εμείς διατηρούμε ακόμα αρκετές σημαντικές διαφορές από τους «ξένους».

Μία από τις σημαντικότερες είναι αυτή που έχει εντοπίσει -ήδη πριν από σαράντα χρόνια- ο επίσκοπος Καλλίστης Τ. Ware στο σύγγραμμά του «Η Ορθόδοξη Εκκλησία»: «As πάρουμε την Ανάσταση, γράφει εκεί ο συγγραφέας. Σ' αυτή την κατάσταση, οι Λατίνοι αντιμετωπίζουν τον Χριστό ως το Θύμα. Οι Έλληνες, αντίθετα τον βλέπουν ως τον Θριαμβευτή. Τον Νικητή». Κάπως έξω καρδιά. Κι αυτό δεν είναι παρά ένα μικρό, θεολογικό έστω, παράδειγμα. Οι διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα σ' εμάς και σε μερικούς άλλους είναι πολλές. Λίγο πολύ τις αντιλαμβανόμαστε όλοι μας. Το θέμα μας όμως τώρα είναι το θέατρο, το οποίο αρκετές φορές είναι, όπως λέγεται, ένα είδος καθρέφτη συγκεκριμένων κοινωνιών. Γιατί λοιπόν να παίζεται ένα έργο σαν το ψυχοπαθολογικό «Καλνύχτα Μητέρα»; Ποιον ενδιαφέρουν -εκτός από ειδικούς ψυχιάτρους- συγκεκριμένες κλινικές περιπτώσεις;

Ελληνική απουσία

Ο πρόσφατος υπερ-πληθωρισμός στις θεατρικές παραστάσεις των τελευταίων χρόνων ασφαλώς και έχει πολλές θετικές πλευρές. Έχει δημιουργηθεί ένα νέο -και σε ηλικία ακόμα- ενημερωμένο κοινό. Ως επί το πλείστον πραγματοποιείται μια σοβαρή και αρκετά δημιουργική δουλειά σε όλες τις σκηνές της χώρας. Ήδη δε, έχουν σκάσει μύτη μερικά ιδιαίτερα σημαντικά ταλέντα. Δεν υπάρχει, λοιπόν, αμφιβολία ότι το θέατρό μας -παρέα με το κοινό του- έχει ανέβει αρκετά σκαλοπάτια μέσα στα τελευταία δέκα-δεκαπέντε χρόνια. Το σύγχρονο ελληνικό έργο όμως δεν φάνηκε να συμβάδισε. Είναι το μόνο το οποίο, δυστυχώς, απουσιάζει. Αλλιώς πώς να εξηγήσει κανείς το γεγονός της απερίγραπτης φτώχειας στο παιζόμενο σύγχρονο ελληνικό ρεπερτόριο; Πώς να εξηγήσει ότι τόσο συχνά, όσο και απεγνωσμένα, καταφεύγει κανείς σε λύσεις ανάγκης επιλέγοντας μέτρια έως κακά έργα;

Πολύ αμερικανικό

Στα τέλη της φετινής περιόδου προστέθηκε, στη συνοικία του Ψυρρή, ακόμα ένα κα-

Στιγμιότυπο από την παράσταση του έργου της Μάρσα Νόρμαν «Καλνύχτα μητέρα» που ανέβηκε στο θέατρο Αργώ.

λοδιարρυθμισμένο, ευρύχωρο, αρχιτεκτονικά καλόγουστο θέατρο, το Αργώ. Δύο άξιες ηθοποιοί -η Δέσποινα Μπεμπεδέλη και η Αιμιλία Υψηλάντη- σκηνοθετημένες από τον 33χρονο Χρήστο Δήμα (έκτακτη η πρώτη παρουσία του στον χώρο με την ταινία «Οι Ακροβάτες του Κήπου») παρουσίασαν ένα έργο - το «Καλνύχτα Μητέρα» της 55χρονης πολύ, μα πάρα πολύ, Αμερικάνας Μάρσα Νόρμαν. Ένα έργο το οποίο ακόμα κι αν παρέμενε άγνωστο στο ελληνικό κοινό δεν θα έχανε κανένας πολλά πράγματα. Μία αρκετά φλύαρη, συμπλεγματική ιστορία -η οποία βραβεύτηκε μάλιστα με το πασίγνωστο Βραβείο Πούλιτζερ- μιας μεσήλικης κόρης, η οποία έχοντας δοκιμάσει ένα σωρό απογοητεύσεις στη ζωή της (ο άνδρας της την παράτησε, ο γιος της έμπλεξε με τα ναρκωτικά, η ίδια

υποφέρει από ψυχωτική αγοραφοβία και από κρίσεις επιληψίας από πάνω), ζει μονάχη με την αρκετά προβληματική μητέρα της σε μια θαμπή αμερικανική κωμόπολη. Στην αρχή του έργου, λοιπόν, ανακοινώνει στη μάνα της την ψύχραιμη απόφασή της να αυτοκτονή-

σει, πράγμα το οποίο και φέρει εις πέρας στο τέλος του έργου, και αφού οι δύο γυναίκες επιχειρήσουν κάποιες αυτοαναλύσεις και αυτοκριτικές στη μιάμιση ώρα που μεσολαβεί.

Τώρα, δύσκολα θα μπορούσε να ισχυριστεί ο οποιοσδήποτε ότι υπάρχει εδώ μέσα κάποιος σημαντικός προβληματισμός, ο οποίος θα μπορούσε μάλιστα να ενδιαφέρει ένα σημερινό ελληνικό κοινό.

Φλύαρο και αδιάφορο

Το γεγονός ότι η συγγραφέας γεννήθηκε και μεγάλωσε στον συντηρητικό Νότο των ΗΠΑ, μέσα σε μια οικογένεια φονταμενταλιστών μεθωδιστών έχει ασφαλώς τη σημασία του στην περίπτωση της. Πρόκειται όμως για μια σημασία η οποία δεν θα μπορούσε να συγκινήσει ούτε καν την πλέον φανατική δικιά μας 'ορθόδοξη «θεούσα». Ιδού, λοιπόν, γιατί προηγουμένα αναφέρθηκα σε διαφορές δογμάτων Λατίνων, Αγγλοσαξόνων και Ελλήνων.

Τέλος πάντων. Αυτό το φέρον τόσες βαρύγδουπες περγαμνές έργο (έγινε μάλιστα και ταινία από τον Τομ Μουρ, με την Αν Μπάνκροφτ στον ρόλο της μητέρας) ήταν, κατά τη γνώμη μου, ξένο, φλύαρο και τελικά αδιάφορο. Κρίμα.

Πολύ κρίμα, γιατί τόσο η Δέσποινα Μπεμπεδέλη (μητέρα) υποστήριξε όσο καλύτερα γινόνταν τον χαρακτήρα μιας μάνας που έχει σχέσεις αγάπης-μίσους με την κόρη της όσο και η Αιμι-

λία Υψηλάντη, η οποία βρέθηκε στα νερά της παριστάνοντας μία αποστασιοποιημένη κόρη που έχει πλέον πάρει τις τελικές αποφάσεις της και βαδίζει στο τέλος της, ήταν στις καλύτερες της στιγμές.

Στην περιπτώσή μας υπάρχει βέβαια μια κάποια κάθαρση στο τέλος. Όμως αυτή η κάθαρση δεν έχει καμιά συγγένεια με την τραγική αντίληψη. Εδώ επέρχεται δίχως κανένα σημαντικό λόγο και χωρίς καμιά ουδίαστική αιτία, απλώς και μόνο από σκέτη ανία και από μια γεροντοκοριασμένη αίσθηση αποτυχημένου βίου. Κρίμα για την ευφυή σκηνοθεσία του Χρήστου Δήμα, κρίμα για τα καλόγουστα και διόλου φολκλώρα σκηνικά και κοστούμια της Κικής Πίττα, και κρίμα ακόμα για τους πάντα τόσο σοφά συμμετέχοντες φωτισμούς της Ελευθερίας Ντεκώ. Κυρίως, κρίμα για τα θυρανοίξια ενός από τους ομορφότερους, νέους πνευματικούς ναούς της Αθήνας. Τώρα πλέον το «Αργώ» θα έχει κλείσει για το καλοκαίρι, αλλά σημειώστε το για την επόμενη σαιζόν - με άλλο έργο ελπίζω: «Αργώ» στο Μεταξουργείο, εκεί κάπου πίσω από το Περοκέ.

Και τελικά, πάνω απ' όλα, κρίμα για τους υπάρχοντες και επίδοξους Έλληνες θεατρικούς συγγραφείς, οι οποίοι δεν κατόρθωσαν να τροφοδοτήσουν την τόσο διψασμένη ελληνική σκηνή με το άφθονο, ζωντανό, σύγχρονο υλικό που χρειάζεται, Φυσικά -εξυπακούεται ότι υπάρχουν κάποιες λίγες εξαιρέσεις.